

Vršnjačko nasilje u osnovnoj školi: problem i prevencija

Nasilje u školi je, nažalost, prisutno u cijelom svijetu. Istraživanja su pokazala da je prosječno jedan od sedam učenika uključen u problem nasilnik-žrtva, iz čega možemo zaključiti da se radi o ozbiljnom slučaju koji zahtjeva prevenciju. Vrste nasilja u školi su **fizičko** (naguravanje, udaranje i sl.), **verbalno** (prijetnje, nazivanje pogrdnim imenima i sl.), **socijalno** (ogovaranje, ignoriranje, pokušaji da se drugu osobu izbací iz grupe i sl.) i **psihološko** (prijeteci pogledi i sl.).

Prepoznavanje žrtve

Neki od mogućih znakova kod žrtve su nemir, rastresenost, anksioznost, ponekad i hiperaktivnost. Mirni su, povučeni, oprezni, osjetljivi, pasivni i sramežljivi. Učitelji trebaju obratiti pozornost na ostale znakove u školi:

- druga djeca ih zadirkuju na neugodan način i rugaju se,
- okomljuju se na njih,
- guraju ih, udaraju,
- biraju ih posljednje za grupne igre,
- tijekom školskog odmora žele ostati u blizini nastavnika i ostalih odraslih osoba te
- gube interes za školski rad i dobivaju loše ocjene.

Prilikom osmišljavanja preventivnih i intervencijskih mjera, važno je imati na umu da postoje razlike u karakteristikama djece koje su pasivne žrtve i djece koja su provokativne žrtve nasilja.

Prepoznavanje nasilnika

Osnovna karakteristika tipičnog nasilnika je agresivnost prema vršnjacima, a ponekad i prema odraslim osobama. U usporedbi sa žrtvama, nasilnici najčešće ne pate od manjka samopouzdanja, iako postoje nasilnici koji su istovremeno i strašljivi. Najčešće su okruženi malom skupinom djece koja ih podržava i voli. Često su tjelesno snažniji od ostalih prijatelja, ne pokazuju suosjećanje prema zlostavljanim učenicama, u ranoj dobi počinju pokazivati obilježja antisocijalnog ponašanja, općenito su drski i prkosni prema odraslima, imaju snažnu potrebu za vlašću i dominacijom nad drugim učenicima. U školi su najčešće u početku uspješni, a kasnije padaju i nisu zainteresirani.

Nasilje u školi na djeci ostavlja teške, a nerijetko i dugotrajne posljedice. Među najčešćim problemima s kojima se susreću nalaze se anksioznost, depresija, poremećaj hranjenja, psihosomatski simptomi (glavobolje, bolovi u trbuhu, česte prehlade i sl.) te socijalna izolacija. Kako bi se nasilje spriječilo ili smanjilo, važno je obratiti pozornost na učenike i prepoznati žrtvu ili nasilnika.

U mjere na razini škole i razreda uključuju se priručnici, bolji nadzor nad djecom tijekom odmora, roditeljski sastanci, redoviti razredni sastanci, razredni propisi protiv nasilništva, ozbiljni razgovori s nasilnikom i žrtvom, raspravljачke grupe roditelja nasilnika, pomoć „neutralnih“ učenika, pomoć i podrška žrtvama i njihovim roditeljima. Također je značajno **ohrabriti roditelje i djecu da međusobno razgovaraju o problemu nasilja među djecom.**

Postoje i programi usmjereni na smanjivanje vršnjačkog nasilja. Jedan od programa koji se pokazao vrlo uspješnim jest program „*Za sigurno i poticajno okruženje u školama*“ koji je dio projekta „*Stop nasilju među djecom*“ u organizaciji UNICEF-a. Ovaj program osmišljen je kao višegodišnje nastojanje da se promijene stavovi, razina tolerancije prema nasilju, potakne suradnja i uvažavanje te spriječi daljnja pojava vršnjačkog nasilja.

Marina Mladinov

Literatura:

Huj, H. (2012) Nasilje među djecom u osnovnoj školi. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera. Osijek.

Velki, T., Ozdanovac, K. (2014) Preventivni programi usmjereni na smanjenje vršnjačkog nasilja u osnovnim školama na području Osječko – baranjske županije. *Školski vjesnik : casopis za pedagoska i školska pitanja*, 2014, 63, 327 – 352.